

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 188/2018-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. mája 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Michačom, EMPIRI s. r. o., advokátska kancelária, Bárdošova 2/A, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21 CoKR 24/2014 z 29. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

[REDAKČIA], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len

„sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie v záhlaví označených práv tam uvedeným uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“).

2. Predmetom konania vedeného okresným súdom ako súdom prvého stupňa a krajským súdom ako súdom odvolacím bola incidenčná žaloba poisťovne [REDAKOVANÉ], o určenie pravosti pohľadávky popretej v konkurznom konaní. Podľa sťažovateľky takéto preskúmavanie sa týkalo skúmania vlastnej pohľadávky v súdnom konaní, a preto tarifnou hodnotou práva bola „hodnota pohľadávky“ (§ 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify); použitie § 11 ods. 1 písm. a) tarify preto neprichádzalo do úvahy.

Nesprávnou aplikáciou uvedenej právnej normy krajským súdom došlo k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľky garantovaných čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

6. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 629/2016).

7. Ak procesný predpis vylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov proti rozhodnutiu o trovách konania, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (m. m. I. ÚS 56/2017).

8. Podstata základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu tohto základného práva patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins

c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

9. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

10. Podstata sťažovateľkiných námietok spočíva v jej nesúhlase s právnym názorom okresného súdu a krajského súdu, podľa ktorých konanie o určenie pravosti pohľadávky prihlásenej v konkurznom konaní je potrebné z hľadiska určenia tarifnej odmeny za úkon právnej služby považovať za také, ktorého hodnotu nie je možné vyjadriť v peniazoch.

11. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že *„V súvislosti s argumentáciou odvolateľa možno konštatovať, že sa Najvyšší súd Slovenskej republiky otázkou určenia výšky tarifnej odmeny advokáta za úkony právnej služby vykonané v incidenčných konaniach zaoberal napr. v rozhodnutiach sp. zn. 1 M Obdo V 17/2006, 4 Obo 262/2007, 2 Obo 98/2009 a 5 Obo 48/2014, pričom Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí č. k. III. ÚS 534/2011-8 zo dňa 13.12.2011 vyslovil, že aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z.z. na určenie tarifnej odmeny advokáta v konaniach o určenie pravosti, výšky alebo poradia pohľadávky nepopiera účel a zmysel tohto ustanovenia, korešponduje s ustálenou súdnou praxou, a právny názor týkajúci sa potreby určenia základu pre výpočet trov právneho zastúpenia na základe rovnakých kritérií ako základu pre výpočet súdneho poplatku vyrubovaného vo veci označil za taký, o ktorom nemožno tvrdiť, že je svojvoľný, či arbitrárny. Zmeny v súdnej praxi a právnej teórii v tomto smere*

nie je spôsobilé priniesť doplnenie ustanovenia § 10 ods. 2 vyhlášky vykonané vyhláškou č. 184/2013 Z. z. nemajúce so spôsobom stanovenia výšky tarifnej odmeny v tomto konaní žiadnu logickú súvislosť.

Právny názor, ktorým sa súd prvého stupňa riadil, zohľadňuje špecifický charakter konania, predmetom ktorého nie je samotná pohľadávka, ale dôvodnosť jej popretia správcom, a nakoľko súd správne určil aj rozsah úkonov právnej služby a výšku súvisiacich peňažných plnení, odvolací súd jeho rozhodnutie (majúce napriek jeho zahrnutiu do rozsudku charakter uznesenia) podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil.“.

12. Ústavný súd posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z ústavne významných hľadísk dospel k záveru, že krajský súd primeraným spôsobom reagoval na odvolacie námietky sťažovateľky a vysporiadal sa s okolnosťami podstatnými pre rozhodnutie o trovách konania. V procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov zo strany krajského súdu teda nebol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti tak, ako to v podanej sťažnosti tvrdí sťažovateľka.

13. Nadväzne na to ústavný súd poukazuje aj na svoje uznesenie sp. zn. III. ÚS 534/2011 z 13. decembra 2011, v ktorom odkazuje na judikatúru najvyššieho súdu, ktorá bola v obdobných právnych veciach ustálená v predchádzajúcom období a bola publikovaná v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 63/2008 (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 17/2006), podľa ktorej *„žaloba o určenie pravosti, výšky alebo poradia pohľadávky... z dôvodu jej popretia je určovacou žalobou podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku. Pri posudzovaní náhrady trov konania úspešnému účastníkovi preto platí, že výška tarifnej odmeny jeho advokáta sa určuje podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ako v spore s neoceniteľnou hodnotou veci.“.* Obdobne najvyšší súd rozhodol aj v uznesení sp. zn. 4 Obo 262/2007 z 8. apríla 2008, v odôvodnení ktorého uviedol, že *„konanie o tzv. incidenčnej žalobe je z hľadiska určenia výšky súdneho poplatku zo žaloby určovacím sporom s jednotnou výškou súdneho poplatku, bez ohľadu na výšku pohľadávky, určenie pravosti ktorej je predmetom konania, v tomto prípade určenia neexistencie právneho dôvodu a výšky ktorej sa žalobca domáha. Podľa názoru odvolacieho súdu, preto aj z hľadiska určenia výšky tarifnej odmeny*

treba vychádzať z rovnakého princípu, takže žalobcovi patrí náhrada trov konania ako v určovacom spore s neoceniteľnou hodnotou veci. Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že v danom prípade nie je možné vychádzať zo zaplateného súdneho poplatku, ako uviedol odvolateľ.“. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že napadnuté uznesenie krajského súdu je v súlade s judikatúrou ustálenou v predmetných prípadoch, a preto ho ústavný súd nepovažuje za arbitrárne a nevidí zatiaľ ani dôvod na zmenu svojej judikatúry.

14. K imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty, zahŕňajúci aj ochranu legálne nadobudnutých a legitímnych očakávaní (PL. ÚS 17/2014, PL. ÚS 53/2015), ktorých súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku, pri opakovaní v rovnakých podmienkach, dala rovnaká odpoveď; a tá sa v tomto prípade dala.

15. Ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva považuje za majetok nielen existujúci majetok vo vlastníctve fyzickej alebo právnickej osoby, teda veci alebo iné aktíva, ktorých vlastníkom je táto osoba, ale i majetok, nadobudnutie vlastníctva, ktoré môže fyzická alebo právnická osoba legitímne očakávať.

Ako však už bolo vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uvedené, ústavný súd je toho názoru, že krajský súd ústavne konformne aplikoval ustanovenia vyhlášky o odmenách advokátov; za tejto situácie sťažovateľka nemohla bez splnenia zákonných podmienok očakávať, že jej bude priznaný nárok na náhradu trov konania v ňou uplatnenej výške. Z uvedených dôvodov sťažovateľke nepatrila podľa názoru ústavného súdu ani legitímna nádej na nadobudnutie tohto majetku, a preto je vylúčené, aby rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jej práva na vlastníctvo, tak ako je toto právo garantované v čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Za situácie, keď sťažovateľka nemala „majetok“, je už bez významu uvažovať o tom, či bola majetku zbavená, resp. či k zbaveniu majetku došlo za splnenia podmienok ustanovených ústavou.

16. Na základe uvedeného ústavný súd považuje aj tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie základného práva vlastníť majetok, za zjavne neopodstatnenú.

17. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky ako celok odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších jej procesných návrhoch v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2018